

časopisni oddelek
397
ROMANO THEM
2011

308(497.12=914.99)



10208830,40

COBISS •

o them

I S V E T

berš/leto: 16

april 2011, številka 40



Stran 2

**Skupščina
Zveze Romov Slovenije**



Stran 6

Mednarodni konferenca v Grčiji



Stran 11

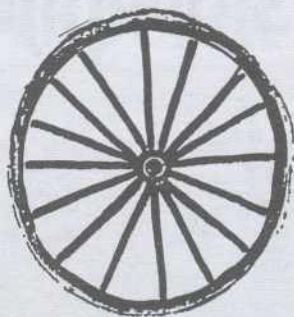
Drugačnost nas združuje



Stran 25

**Otroška gledališka skupina
OŠ Franceta Prešerna Črenšovci**





ROMANO THEM ROMSKI SVET

številka 40, april 2011

založnik
Zveza Romov Slovenije
Arhitekta Novaka 13
9000 Murska Sobota
tel.: 02 5308-100
fax: 02 5308-104
e-mail: romani.union@siol.net
www.zveza-romov.si

ROMIC ROMSKI INFORMATIVNI CENTER
www.romic@siol.net
www.romic.si

odgovorni urednik
Jožek Horvat - Muc

uredniški odbor
dr. Pavla Štrukelj
Monika Sandreli
Janja Rošer
Slobodan Neživovič
Bečiri Fatmir
Aleš Horvat
Robertina Ratko

dopisniki
Lujzi Baranja, New York
Dragoljub Ackovič, Beograd
Bogdan Miklič, Novo Mesto

Fotografije so prispevali:
Oto B., Štefan B., Aleš H., Tina R.,
Stanko B. in drugi

prelom in tisk
Tiskarna Klar, Murska Sobota

naklada
500 izvodov

Po mnenju Ministrstva za kulturo RS št.
415-562/96, se Romano them - Romski svet
šteje med proizvode za katere se plačuje
20% davek na dodano vrednost.

Izid časopisa Romano them je omogočilo
Ministrstvo za kulturo RS
in Urad za narodnosti RS

<i>Romic</i>	
Skupščina Zveze Romov Slovenije	2
Razprava o zakonu o romih	2
Prispevek k razpravi o spremembah	3
<i>Jožek Horvat Muc</i>	
ZAKONA O ROMSKI SKUPNOSTI V R. SLOVENIJI	3
<i>Romic</i>	
Kljub zapletom Svet romske skupnosti opravil izredno sejo o zakonu o romski skupnosti	4
Mednarodni konferenca v Grčiji:.....	6
<i>Fatmir Bečiri</i>	
Mladi Romi v Evropi in njihova pravica do enakih možnosti v izobraževanju in zaposlovanju	6
<i>Robertina Rotko</i>	
Razstava Rompien.....	7
<i>Monika Sandreli</i>	
Janja Rošer o položaju romskih žensk pri nas	8
<i>Romic</i>	
Kasum Cana, romski aktivist in umetnik, je umrl 21. februarja v Zagrebu.....	9
Novice	10
Življenjski slog Romov Goričkega.....	10
<i>Stanko Baranja; Foto- Stanko Baranja</i>	
Sastipe - Zdravje	10
<i>Romic</i>	
Rumengru življenjsku slogu pru Goričku	11
Življenjski slog Romov na Goričkem	11
Drugačnost nas združuje	11
<i>Samira Horvat, romska pomočnica OŠ Beltinci</i>	
V prazničnem decembru smo obiskali romsko naselje v Beltincih .	12
<i>Zveza Romov Slovenije »RADIO ROMIC« Murska Sobota</i>	
Program radia Romic.....	12
<i>Romic</i>	
Na dolžnosti	15
<i>Fatmir Bečiri</i>	
Šolstvo	15
Vodstvo po raztavi.....	16
<i>Šarenka Hudorovac i Špela Čepin</i>	
Zgodbe šu vrtlo/ Zgodbe z vrta	16
Naše delo v nogometni šoli NK Roma	17
<i>Romana Glavač prof. RP Osnovna šola Franceta Prešerna Črenšovci</i>	
Dejavnosti romskih učencev v vrtcu in osnovni šoli Franceta Prešerna Črenšovci Primer dobre prakse.....	18
<i>Romic</i>	
Avdicija za drugo sezono oddaje Slovenija ima talent	20
100 violin	21
<i>Zvonko - Emil Horvat</i>	
Prazniki v naši regiji	22
<i>Emil Horvat</i>	
Težja po primerjanju z drugim	22
<i>Romic</i>	
Delavnice romske kulinarike	23
Veseli december.....	24
<i>Mišel Horvat, romski pomočnik</i>	
Božično-novoletna delavnica z učenci romi na OŠ Franceta Prešerna črenšovci	24
Otroška gledališka skupina OŠ Franceta Prešerna Črenšovci	25
<i>Goran šarkezi, Osnovna šola Kuzma</i>	
Iščem svojo družino / Roudaf mri družina	26
<i>Romic</i>	
Paur dogodki andru 2010 berš kedinjam khetan / Nekaj pomembnejših dogodkov iz leta 2010, smo strnili v naslednjem prispevku	26

Skupščina Zveze Romov Slovenije

Romic

Zveza Romov Slovenije je naklonjena (podpira) morebitni spremembi zakona o romski skupnosti

Člani Zveze Romov Slovenije so v soboto 11. marca v Murški Soboti na skupščini govorili o Zakonu o romski skupnosti, predstavili 14 članov Zveze Romov Slovenije, ki zvezo predstavljajo v Svetu romske skupnosti, govora pa je bilo tudi o programu dela in finančnem načrtu Zveze za leto 2011, o osrednjih prireditvah ob dnevu Romov in o pripravah na 18. mednarodni romski tabor.

Na skupščini Zveze so med drugim obravnavali tudi Zakon o romski skupnosti v Sloveniji. Menijo, da je potrebno upoštevati da je krovni zakon v veljavi šele dobra tri leta in da še ni bila opravljena temeljitejša strokovna ocena o njegovih učinkih, prednostih in slabosti. Zavzemajo se za analizo vseh zakonskih členov in na tej osnovi za morebitne dopolnitve in spremembe. Pri tem dodajajo, da ni smiselno obravnavati samo 10. člen Zakona o romski skupnosti, ki določa število predstavnikov organizacij romske skupnosti v svetu, temveč je potrebno upoštevati tudi druga dejstva. Predsednik

Med štirinajstimi člani Zveze, ki zvezo predstavljajo v Svetu romske skupnosti, so tudi Romi iz Maribora, Ljubljane in Velenja, predstavniki društev ki delujejo v Zvezi, štirje



predstavniki Romov iz lokalne skupnosti in pet žensk.

Na skupščini so govorili tudi o osrednjih prireditvah ob dnevu Romov; prva bo 8. Aprila v Murški Soboti, druga pa 10. aprila v Novem mestu. Letošnji 18. Mednarodni romski tabor bo potekal od 8-13. avgusta v Murški Soboti. Obravnavali so tudi sprejem novih društev. Dvajsetim društvom v Zvezi so se pridružila še romska društva iz Tišine, Kočevja in Pirana. Sprejeli so tudi finančni načrt za leto 2011, ki znaša 190 tisoč evrov.

Razprava o zakonu o romih

Zveza Romov Slovenije je v Murški Soboti, pripravila javno razpravo o morebitnih spremembah in dopolnitvah Zakona o romski skupnosti v Sloveniji in nanjo povabili direktorja Urada za narodnosti, predsednika in podpredsednici sveta romske sku-

pnosti, predstavnike Zveze Romov za Dolenjsko, Posavje in Belo krajino, Zveze romske skupnosti Umbrella, Zveze Sintov Slovenije, Društva Forum romskih svetnikov in Romskega akademskega kluba. Zveza Romov Slovenije je ponudila roko sprave ostalim organizacijam v upanju na uspešno sodelovanje, vendar druga stran tega ni sprejela. Zveza ni proti spremembam, podpirajo vsakršno širšo, konstruktivno razpravo in iskanje skupnega jezika s predstavniki ostalih organizacij. Predsednik zveze Jožek Horvat Muc je ob tem izpostavil, da je razpravljanje le o enem členu zakona nesmiselno, saj gre za obravnavanje zakona kot celote. Svet kot takšen ne more konstruktivno delovati, dokler vseh 21 članov ne bo delalo v skupno korist romske skupnosti. Direktor urada za narodnosti Stane Baluh se je pridružil željam prisotnih glede vzpostavljanja večjega dialoga, ter pojasnil, da država sprejema predloge iz strani krovne organizacije, Sveta romske skupnosti, zato je pomembno sodelovanje in celostno obravnavanje zakona v okrilju le-te. »Različni pobudniki in akterji so s predlogi in mnenji dobrodošli, vendar formalna pristojnost pripada Svetu romske skupnosti kot krovni organizaciji, « je še dodal Baluh in povedal, da je celostna obravnava zakona smiselnejša kot obravnava enega člena »Ko je zakon enkrat odprt, ga je potrebno obravnavati celostno, ne le nekaj členov.«



Prispevek k razpravi o spremembah ZAKONA O ROMSKI SKUPNOSTI V R. SLOVENIJI

Jožek Horvat Muc

Po slabih štirih letih, odkar je Državni zbor RS sprejel marca 2007 Zakon o romski skupnosti je prav, da ga kritično ovrednotimo, ocenimo njegove dobre in slabe strani in morda po poglobljeni razpravi predlagamo določene spremembe, ki bodo prispevale k izboljšanju položaja romske skupnosti.

Pri tem moramo upoštevati, da v Republiki Sloveniji položaj in posebne pravice pripadnikov romske skupnosti zagotavljajo poleg krovnega zakona o romski skupnosti še 16 področnih zakonov (od šolstva do kulture in zakona o lokalnih skupnostih).

Iz teh razlogov nisem prepričan, da je prav, da na seji Sveta romske skupnosti obravnavamo samo spremembo 10. člena Zakona o romski skupnosti, ki določa število predstavnikov organizacij romske skupnosti v Svetu.

Upoštevati moramo še naslednja dejstva:

1. Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji je marca 2007 sprejel Državni zbor in edino Državni zbor je pristojen za njegove spremembe in dopolnitve, če se tako odloči.
2. Ob proučitvi sedanjega Zakona bi vas rad spomnil na dva bistvena vsebinska člena:
 - a. **3. člen** določa: »Republika Slovenija zagotavlja uresničevanje posebnih pravic na področju izobraževanja, kulture, zaposlovanja, urejanja prostora in varstva okolja, zdravstvenega in socialnega varstva, obveščanje in soo-

dločanje o javnih zadevah, ki se nanašajo na pripadnike romske skupnostiin

- b. **6. člen**, ki od državnih organov zahteva program ukrepov za Rome

3. Svet romske skupnosti seveda povsem legitimno obravnava ta vprašanja, saj je v **12. členu Zakona** zapisano, da so naloge Sveta zlasti:

- a. Obravnavanje vprašanja, ki se nanašajo na interese, položaj in pravice romske skupnosti,

- b. Dajanje predlogov in pobud tako Državnemu zboru, Vladi in drugim državnim organom

4. Za Državni zbor, Vlado in slovensko javnost bi bilo tako nekoliko neodgovorno zahtevati le spremembo 10. člena Zakona, ki določa zastopnost v Svetu romske skupnosti. Naš Svet ne bi deloval prepričljivo, če zahteva le spremembo sestave Sveta, se opredeljuje katera organizacija bo imela več članov in katera manj, kdo bo po novem bolj pomemben in kdo bo imel manj članov v tem najvišjem organu, življenjski, socialni, bivalni in drugi problemi Romov pa bodo ostali še naprej nerešeni!

Navsezadnje se bodo Romi tudi v prihodnje organizirali svobodno in avtonomno in idealne sestave Sveta, ki bo upoštevala vse interese pripadnikov romske skupnosti ni mogoče zagotoviti.

5. Tudi Ustavno sodišče R. Slovenije je ob obravnavi pobude Varuhinje človekov pravic za spre-

membo tega zakona z odločbo (Štev.: U-I- 166/07) neustavnost 10. člena zavrnilo in ponovno priznalo reprezentativno vlogo Zvezi Romov, ki združuje večino vseh romskih društev.

6. Največji problem v primeru spremembe sestave Sveta romske skupnosti bo vključevanje v odločanje tistih predstavnikov Romov, ki živijo v Ljubljani, Mariboru, Velenju, Ribnici, Škocjanu in še nekaterih občinah (tzv. Neavtohtoni Romi, ki jih ne zajema Zakon o lokalnih skupnostih). Samo v občini Maribor živi npr.: okrog 2.000 pripadnikov romske skupnosti. Sedaj so ti izvoljeni v Svet romske skupnosti preko Zveze Romov Slovenije, kot krovne organizacije njihovih društev. Mislim, da bi takšna sprememba v 10. členu Zakona bila v teh časih tudi z vidika politike Evropske Unije diskriminatorska in nedemokratska.

7. Ob dejstvu, da izvoljeni romski svetniki v 20 občinskih svetih vse bolje opravljajo svoje poslanstvo v občinah, kjer Romi živijo, je treba vendarle opozoriti, da so romski svetniki pristojni za odločanje le v občinskih svetih, kjer so izvoljeni – ne pa na državni ravni. Tudi to opozarja na potrebo, da Romi v prihodnosti dobimo poslanca iz vrst Romov.

8. Navsezadnje je nujno, da Svet na eni od prihodnjih sej obravnava, kako se v praksi izvaja Nacionalni program ukrepov za Rome, ki

ga je Vlada sprejela marca 2010. Romi smo nosilci pomembnega dela aktivnosti na področju izobraževanja Romov, kulture, informiranja, založniške dejavnosti, jezika in skrbi za lastno

identiteto.

Tako si to današnjo obravnavo predstavljam veliko širše, kot je le delitev sedežev v Svetu. Dobro bi bilo, če bi vsi člani Sveta poiskali odgovor, ali je za pripadnike

romske skupnosti važnejše boljši položaj in življenjske razmere Romov, ali pa to, katera organizacija bo imela več članov v Svetu romske skupnosti?!

Kljub zapletom Svet romske skupnosti opravil izredno sejo o zakonu o romski skupnosti

Romic

Ljubljana, 04. marca (STA) - Svet romske skupnosti je v okrnjeni sestavi na izredni seji obravnaval postopek spreminjanja zakona o romski skupnosti ter sprejel predlog šolskega ministra Lukšiča, da se čim prej oblikuje delovna skupina za pripravo predloga sprememb. Temu bi sledila javna razprava, v kateri bi vsak pripadnik romske skupnosti imel možnost povedati svoje.

A že na začetku seje, ki sta se je udeležila tudi predsednik vladne komisije za zaščito romske skupnosti in šolski minister Igor Lukšič ter varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek Travnik, se je zapletlo, saj je sedem svetnikov iz solidarno-



sti do nepovabljenih članov Zveze Romov za Dolenjsko, Posavje in

Belo krajino ter ljubljanske romske zveze Umbrella, sejo zapustilo.

Predsednik Sveta romske skupnosti Marjan Drvarič je pojasnil, da je moral člane omenjenih zvez zaprositi, da zapustijo sejo, ker najo niso bili povabljeni. Pri tem se Drvarič sklicuje na poslovnik sveta, ki pravi, da samo sklicatelj seje, torej predsednik sveta, lahko na sejo povabi zunanje goste, in ne predlagatelj. Zahtevo po sklicu seje je namreč podalo sedem svetnikov, sicer članov Foruma romskih svetnikov Slovenije s prvopodpisanim Darkom Rudašem.

»Predsednik lahko določa, kdo je na sami seji, kot sem ocenil, na da-





našnji seji ni potrebno, da bi poklicali vse romske organizacije v Sloveniji, saj to ni bila javna razprava,« razlaga Drvarič in dodaja, da so se držali poslovnika. »Če bi dovolili, da na sejo pridejo tudi nepovabljeni, bi kršili poslovnik. Ne moremo se pogovarjati na tako širok način. Najprej moramo najti ključ za sodelovanje pri zakonu o romski skupnosti,« pravi Drvarič.

Minister Lukšič meni, da to, kar se dogaja na svetu romske skupnosti, ni ravno najboljše. »Že na komisiji sem pozval, da stopijo skupaj, da najdejo neko obliko sobivanja, da spremenijo strukturo. Tako da bi se držali kriterija, da bi postal svet romskih skupnosti nek reprezentativen organ, denimo romski parlament v Sloveniji,« meni. Svet bi se tako povečal z 21 predstavnikov na 40, v izvršilnem organu bi bilo sedem članov in tako bi svet po Lukšičevih besedah postal bolj reprezentativen.

Izrazil je upanje, da bo svet našel rešitev, ki bo peljala v spremembo zakona, predvsem pa v spremembo prakse. Lukšiču je žal, da se seja sveta ni končala z imenovanjem skupine, kar pomeni, da se morajo še enkrat sestati.

Varuhinja Čebašek Travnikova je ocenila, da je 10. člen zakona o romski skupnosti neposrečen in

da je vir sporov, ki nastajajo med različnimi strujami znotraj romske skupnosti. Žal ji je, da se predlagatelj in sklicatelj nista dogovorila, prepričana je, da sta obe strani naredili napako, ki jo bo težko popraviti.

Tudi direktorju urada za narodnosti Stanku Baluhu je žal, da se je seja tako končala. Pričakoval je, da se bodo danes dogovorili o širšem forumu, kjer bi romska skupnost prišla s predlogi za spremembo zakona.

Predsednik Foruma romskih svetnikov Darko Rudaš je v izjavi za novinarje dejal, da sam ne more verjeti, kaj se je danes zgodilo, saj so se dolgo pripravljali na to sejo. Uspešno jim je zbrati romsko skupnost v vsej svoji barvitosti, celo pripadnike Sintov. »Danes se je ponudila fantastična priložnost, da Romi spregovorijo o prihodnosti, ki jo na nek način nekateri celo zlorablja-jo,« je med drugim dejal Rudaš.



Vabimo Vas k poslušanju romskega radia Romica na frekvenci 97,6 MHz.

Mednarodni konferenca v Grčiji: Mladi Romi v Evropi in njihova pravica do enakih možnosti v izobraževanju in zaposlovanju

Fatmir Bećiri

V letu 2010 je v Solunu (Grčija) potekala konferenca 50. udeležencev iz šestih evropskih držav - Grčije, Finske, Bolgarije, Belgije, Madžarske in Slovenije. Republiko Slovenijo je zastopalo pet udeležencev, kateri so predstavili položaj mladih Romov v Sloveniji.

Sama konferenca je bila kvaliteto izvedena. Glede na tematiko pa je bila zanimiva in izredno koristna za popolnoma vse udeležence, saj smo na ta način podrobneje spoznali romske skupnosti v ostalih državah in možnosti mladih Romov do izobraževanja in zaposlovanja v svojih državah. Na podlagi tega smo ugotovili, da je Slovenija, od kar se izvajajo Nacionalni programi za Rome, med vzglednimi državami, saj imajo popolnoma enake možnosti do izobraževanja in zaposlovanja kot vsi ostali državljani. Ker pa gre pri tem za ranljivo etično skupino, so izdelani programi, ki se že tudi izvajajo in omogočajo mladim širši spekter možnosti.

Glede na to, da smo bili udeleženci iz različnih držav, smo imeli možnost navezati stike za kasnejša sodelovanja, kar smo tudi vsi s pridom izkoristili, saj so takšni mednarodni kontakti pomembni na



vseh področjih našega delovanja. Tudi s samim sodelovanjem s Kiblo in njihovimi predstavniki smo bili zadovoljni in nimamo posebnih pripomb. Tudi v prihodnosti bi se želeli udeležiti takšnih ali podobnih konferenc, saj na ta način lahko spremljamo stanje romske mladine in nasplošno celotne romske populacije tudi v drugih državah in tako iščemo nove rešitve tudi za domače probleme. Kiblo pri tem delu popolnoma podpiramo in bi si želeli še nadaljnega sodelovanja.

Udeleženci, ki smo prišli iz RS,

smo bili ponosni, da lahko rečemo, da sodi R Slovenija med vzgledne države glede pravic in možnosti mladih Romov do izobraževanja in zaposlovanja. K temu pa je zagotovo pripomogel krovni Zakon o Romih in kot rezultat tega Nacionalni program za Rome.



**Vabimo Vas k poslušanju romskega radia Romic
na frekvenci 97,6 MHz.**

Razstava Rompien

Romic



Pod pokroviteljstvom gospe Barbare Miklič Turk, Veleposlaništva Slovaške republike v Sloveniji in Galerije FDV in v sodelovanju z varuhinjo človekovih pravic so v Ljubljani 23. februarja pripravili razstavo slik romskih otrok iz osnovne šole Jarovnice iz Slovaške pod imenom ROMPIEN. Ponosen sem da sem Rom. Vse prisotne je nagovorila njene ekselence veleposlanica Slovaške dr. Marianna Oravcova.

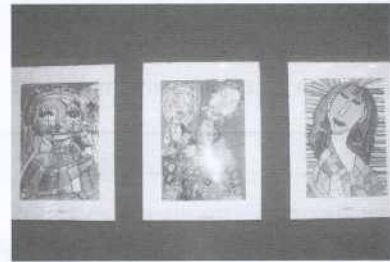


Soproga predsednika Republike Slovenije Barbara Miklič pa je razstavo slovestno odprla. Otvoritve razstave Rompien –ponosem sem da sem Rom, se je udeležil tudi



predsednik Sveta romske skupnosti Marjan Drvarič.

Osnovno in srednjo šolo Jarovnice obiskujejo le romski učenci, ki večinoma živijo v zelo slabih socialnih razmerah v največjem romskem naselju na Slovaškem, vasi Jarovnice. Od leta 1986 je mag. Ján Sajko tam zaposlen kot likovni pedagog. Naselje, ki se nahaja na obeh straneh mirnega potoka, je prišlo na naslovnice časopisov leta 1998, ko je reka poplavila in je umrlo 51 prebivalcev. Slike in risbe Sajkovih učencev so bile prikazane na številnih razstavah po vsem svetu in so osvojile številne nagrade. V tem poročilu Sajko pravi, da sicer poskuša uporabiti standardne Slovaške učne metode tudi s študenti iz revnih romskih skupnosti, a to pogosto ne uspe, saj le-te pustijo otroke brezvoljne in jih delo v šoli ne zanima. Tak otrok, pravi, potrebuje več individualne pozornosti, kot pa tisti iz srednjega razreda. Pri svojem likovnem pouku otroke spodbuja, da ustvarjajo v svojem lastnem tempu, z namenom, da bi našli užitek v svojem ustvarjalnem delu. Cilj učiteljev mora biti, da delajo z otroki iz njihovega izhodišča, da uporabljajo svoje izkušnje kot teme, npr. "moja družina", "imel sem izkušnjo..." Obstajajo številne možnosti za črpanje bogastva romske kulture. Da bi učencem pomagal najti umetniške teme, jih Sajko uči tudi lekcije o romski zgodovini, tradicionalnih obrtuh, glasbenih





instrumentih. Učence povabi, da ilustrirajo romske pesmi in ljudske

pripovedke. Včasih pa otroci sami predstavijo pesmi in pripovedke, ki jih nato prevedejo v Slovaščino, tako da lahko potem razred razpravlja o zamislih za ilustracije. Učence spodbuja, da najdejo svoj osebni način izražanja, zato razredi obiskujejo tudi razstave. Najbolj delovni in najbolj ustvarjalni dijaki

so nagrajeni s spremljanjem Sajka na potovanje v tujino, kjer so razstavljena njihova dela. Cilj je vedno naučiti učence, da s trdim delom lahko spremenijo svoje življenje ter da niso obsojeni na življenje v revščini in brezdelje, ki ga vidijo okoli sebe.

Janja Rošer o položaju romskih žensk pri nas

Monika Sandreli



Janja Rošer je uspešna romska aktivistka, je vodilna pri ženskem forumu in zaposlena kot poslovna sekretarka pri Svetu romske skupnosti. Bila je tudi vaditeljica pri projektu Romske ženske to zmoremo. Piše diplomsko nalogo o romskih ženskah. Po opravljeni diplomii bo Janja Rošer postala diplomirana socialna delavka. Ob prazniku žensk- 8. marcu, smo se z njo pogovarjali o položaju romskih žensk v Sloveniji.

1. Janja Rošer, kako bi ocenila položaj romskih žensk pri nas?

Sem mnenja, da je položaj romskih žensk bolj slab kot dober, ker trenutno živimo v taki situaciji

na katere vplivajo več negativnih dejavnikov in ker po statističnih podatkih smo romske ženske tudi manj izobražene kot moški in tudi to prinaša tudi nekaj posledic, romske ženske ne dobijo službe, razpolagajo z manj denarja, revščina je prisotna in ženska se more s tem vsem soočati. Zato mislim da ni ravno dober položaj

2. Kako so romske ženske zastopane v družabnem življenju?

Mislim da smo v družbi dobro zastopane, imamo kar nekaj romskih žensk, ki so predsednice raznih društev, imamo romske svetnice, pred kratkim smo dobili tudi dve podpredsednici sveta romske skupnosti. Imamo novinarke, vzgojiteljice. Lahko povem da je zastopnost žensk v družbi kar zadovoljiva.

3. Ali meniš da so romske ženske diskriminirane? Zakaj?

Menim da so romske ženske diskriminirane, doživljajo celo dvojno diskriminacijo. Kot Rominja, ker vemo kakšni stereotipi krožijo o nas Romih, in pa kot ženska. Vemo da večina romskih žensk še vedno živi v patriarharni družini, oče je tisti ki o vsem odloča, tako da se tu že najde diskriminacija. Ženske pa morajo za vse skrbeti in tudi ko se pojavijo težave, jih morajo same

reševati. Po drugi strani pa romska ženska drži tri vogale v hiši, lahko bi rekla tudi vse štiri. Zato je potrebno na tem področju še veliko postoriti, treba je romske ženske osveščati in jih informirati o pravicah.

4. Kako sama usklajuješ družino, službo, kariero in hkrati pišeš diplomsko nalogo?

Morem povedati da gre, sicer sem malo zapostavila diplomsko nalogo, zato ker sem dobila otroka, malo deklico, ampak sedaj že končujem diplomsko nalogo in jo bom kmalu oddala. Če si stvari dobro zastaviš oziroma dobro organiziraš, potem tudi uspe.

5. Kaj sporočaš romskim ženskam ob 8. marcu, dneva žena?

Sporočam jim, da naj se izobražujejo, naj se informirajo o svojih pravicah, naj se emancipirajo. Jaz bi izpostavila tukaj vlogo ženskega foruma, če vas kaj zanima, če kaj potrebujete, se lahko obrnete na nas, z veseljem vam bomo pomagali, kajti to je naš namen, da ženske informiramo, osveščamo, pripravljamo različne delavnice. Tako, da ženske ki so zainteresirane, vključite se v forum, ker izvajamo številne aktivnosti namenjene ženskam.

Kasum Cana, romski aktivist in umetnik, je umrl 21. februarja v Zagrebu

Romic



Kasum Cana je bil rojen v Prizrenu v romski družini. Zaradi političnih razmer na Kosovu je zapustil šolo in domači kraj leta 1984. Odšel je v Zagreb, kjer je delal kot pleskar in slikar.

Kmalu je postal svobodni umetnik. Je slikal, fotografiral in pisal poezijo v Romskem jeziku. Pisal je tudi v revijah in prevajal v romski jezik.

Bil je eden od prvih članov zdru-

ženja hrvaške Zveze Romov. Bil je predsednik Centra za kulturo hrvaških Romov »Romano Centro« in predsednik organizacije hrvaške romske stranke in član nacionalne romske manjšine v Zagrebu.

Prejel je številne nagrade, med drugim nagrade za svoje poezije in fotografije Romov v mednarodni konkurenci »prijatelj Gypsi« v italijanskem mestu Taranto in nagra-

do ko so praznovali na Hrvaškem Mednarodni dan romov.

Nastopal je na številnih festivalih in literarnih dogodkih, med drugim je izdal prvi koledar v romskem jeziku in podobe iz življenja Romov, poster, »rasizem« v reviji »vejico«, zbirko pesmi in fotografij iz življenja Romov ter bil soavtor hrvaškega romskega slovarja.



Vabimo Vas k poslušanju romskega radia Romic na frekvenci 97,6 MHz.

Novice

Romic

Na februarjski seji Sveta romske skupnosti, ki je potekala v Novem mestu so izvolili dve podpredsednici: romsko svetnico Dušico Balažek in članico Sveta Natašo Horvat, medtem ko je bila za sekretarko izvoljena Janja Rošer. Izvolili so tudi člane, ki bodo delovali v vladni komisiji, ki jo vodi šolski minister Igor Lukšič. V komisijo so bili izvoljeni Jožek Horvat Muc, Fatmir Bečiri, Slavko Cener, avtomatično pa je član vladne komisije tudi predsednik Sveta Marjan Drvarič. Država je Svetu romske skupnosti letos namenila 168.000 evrov.

Novomeška romska svetnica Dušica Balažek je v Novem mestu

sklicala izredno novinarsko konferenco, na kateri je napovedala kazenske ovadbe, ki jo je v minulem tednu vložila proti Radiu Krka in glasnemu predsedniku Regijske civilne iniciative za reševanje romske problematike Silvu Mesojedcu. Na konferenci je spregovoril tudi predsednik Sveta romske skupnosti Marjan Drvarič, ki je dejal, da je nedopustno obsojati celotno romsko skupnost.

Novomeška romska svetnica Dušica Balažek je v romskih naseljih Žabjak in Brezje organizirala dan odprtih vrat. V njenem spremstvu je tako novinarje kot peščico krajanov gostoljubno sprejel Damjan Hribar, ki je lani ostal brez razkošne

hiše, ki je bila zgrajena na črno. Ob tem je romska svetnica dejala, da je Žabjak sicer še vedno brez vode in elektrike, vendar bo to naselje čez deset let popolnoma drugačno: »Legalizirali bomo Žabjak, v načrtu imamo tudi postavitev športnega objekta« je dejala.

Amnesty International je predstavila poročilo o bivanjskih razmerah Romov v Sloveniji. Ob poročilu »Vzporedna življenja: Romom v Sloveniji nista zagotovljeni pravici do ustreznega bivališča in vode«, so bile predstavljene tudi najnovejše fotografije Arneta Hodaliča, ki jih je posnel v nekaterih slovenskih romskih naseljih.

Življenjski slog Romov Goričkega Sastipe – Zdravje

Pripravil-Stanko Baranja; Foto- Stanko Baranja

Dr. med. spec. Erika Zelko se je z sodelovanjem zdravstvenega doma Murska Sobota odločila izvesti delavnico projekta Sastipe - Zdravje med Romi na Goričkem.

Pri delu z Romi zdravniki opažajo, da v primerjavi z večinskim prebivalstvom ne upoštevajo

priporočila o zdravem načinu življenja. Veliko krat pa opažam, da pride do spora oziroma nestrpnosti med zdravniki in pacienti, ker ne obrazložijo bolezni pacienta.

Ker pa zdravniki imajo včasih premalo časa za razjasnjevanja vzroka bolezni, so se odločili, da bodo v štirih delih organizirali delavnico v vseh romskih naseljih na goričkem. Na delavnicah so seznanjali ljudi z merjenjem krvnega tlaka, sladkor-

no boleznijo, pljučnimi boleznimi in z prvo medicinsko pomočjo.

V Romskem naselju Serdica-Sotina so bili Romi te delavnice zelo zadovoljni in z velikim veseljem so se radi udeležili vsake delavnice. Tudi v nadaljnjem si želijo več takih delavnic ali obisk zdravnika v naselju, kajti zdravje je naše bogastvo.



Predavateljica dr. med. spec Erika Zelko
Uporaba zdravil v obliki pršil pri kroničnih pljučnih boleznih.



Predavatelj: dr. med. spec. Dean Koveš
Kaj je diabetes, Kako prepoznati bolezen?
Kolikšen je moj sladkor v krvi?



Predavateljica Gaber Sandra
Patronažna sestra
Kaj je zdrava hrana? Merjenje krvnega tlaka!

Občinsko Romsko društvo zele-
no vejš Serdica

Rumengru življenjsku slog pru Goričko

Življenjski slog Romov na Goričkem

Romic

Sastipe- zdravje je krovni projekt, ki v Pomurju in v širšem prostoru obravnava neenakosti v zdravju pri romski populaciji. Cilj projekta je zmanjševanje razlik v zdravju in socialne izključenosti v romski populaciji skozi promocijo zdravja. V okviru projekta Sastipe pa so oblikovali projekt »Življenjski slog Romov na Goričkem«, v okviru katerega bodo februarja in marca začeli izvajati različne delavnice v romskih naseljih na Goričkem v Prekmurju. Namen in cilj projekta »Življenjski slog Romov na Goričkem«, je motiviranje in animiranje romskega prebivalstva k sodelovanju v projektih aktivnostih, identifikacija potreb in pričakovanj romske skupnosti na področju njihovega življenjskega sloga, izdelati orodja, ki bodo omogočala večje sodelovanje romske skupnosti pri reševanju problemov, ki so posledica njihovega življenjskega sloga ter

ugotoviti spremembe ob uporabi izdelanih orodij, za večjo osveščenost romske skupnosti.

Romsko društvo NARCISA iz občine Cankova je nosilec projekta »Življenjski slog Romov Goričkega«, s katerim želijo izboljšati življenjski standard Romov naseljenih na območju Goričko. Preko terenskega dela na področju promocije zdravja med romsko populacijo bodo uvedli inovativni pristop. Vodja projekta (magistra) Erika Zelko:

Del projekta se bo izvajal preko delavnic v šestih romskih naseljih: V Pertoči, Serdici, Dolgi vasi, Gornjih Črncih, v Kraščih in Doliču.

Vsi udeleženci delavnice bodo imeli možnost da sem jim izmerijo sladkor v krvi, holesterol in krvni pritisk.

S pomočjo vprašalnika so ugotavljali obstoječe stanje v romskih naseljih. Vprašalnik je vseboval

vprašanja o njihovem življenjskem slogu, stališča do zdravja in samooceno zdravja, prehrabnih navadah in pričakovanj od obstoječega zdravstvenega sistema in možnih poteh boljšega vključevanja v obstoječe oblike zdravstvenega varstva.

V začetku februarja bodo začeli z delavnicami v šestih romskih naseljih na Goričkem v Prekmurju. Projekt ne bo uspešen brez sodelovanja tamkaj živčih Romov, zato jih organizatorji pozivajo k sodelovanju, saj so aktivnosti namenjene prav njim. Erika Zelko.

Povzetek: Pru Goričko duj masek andu šuf romane gava kerna telu projekt buter flitike butja vašu fider sastipe Romengru. Ferdikna lenge u rat, te sikavna len sar te pijel u draba . vakeribe pa ovla te palu nasvalipja.

Drugačnost nas združuje

Romic

24. novembra je v prostorih Mladinskega informativnega in kulturnega kluba potekal koncert trenutno najbolj vroče romske skupine Kal iz Srbije.

Koncert, ki sta ga organizirala Zveza Romov Slovenije in romsko društvo Romani Union, je potekal pod geslom »Drugačnost nas združuje«. Pred koncertom je nekaj uvodnih besed povedal Romeo Horvat Popo, ki je med drugim izpostavil Prekmurje kot zgled so-

žitja med Romi in Neromi. Nastop romske skupine predstavlja urbano

romsko atrakcijo

– saj gre za trenutno najbolj vročo in inovativno glasbeno romsko zasedbo iz Srbije, ki sta jo ustanovila brata Dušan in Dragan Ristič, da bi z tudi s pomočjo glasbe presegla razne predsodke.



V prazničnem decembru smo obiskali romsko naselje v Beltincih

Samira Horvat, romska pomočnica OŠ Beltinci

Tako kot vsako leto pride zima, da nas razveseli s prvim snegom in zimsko idilo, pride z njo tudi veseli december. Tega se po celem svetu prav vsi veselimo, še najbolj pa otroci.

Mesec december je mesec pričakovanj, druženja in vsekakor obdobja rovanja.

V šolskem letu 2010/2011 smo člani romskega tima OŠ Beltinci uresničili zamisel romskih otrok in njihovih staršev, da jih v mesecu decembru obiščemo na njihovem domu. Tako smo se v četrtek, 9. decembra 2010 odpravili v romsko naselje, kjer nas je z odprtimi vrati pričakal romski svetnik Dušan Horvat s svojo družino, in vsi prebivalci romskega naselja.

Domovi Romov, kakršni koli že so, so vedno bolj odprti in pripravljene sprejeti prav vsakega.

Obiska so se udeležili predstavniki Zveze Romov Slovenije, predstavniki Ljudske univerze Murska Sobota, Matej Gomboši, beltinski župan in nekaj učiteljic z OŠ Beltinci.

Otroci so pripravili kratek kulturni program in se nam s ponosom predstavili v najlepši luči.

Iskrice v njihovih očeh so izžarivale radost, veselje, zadovoljstvo... Skupaj smo okrasili božično drevo, pod katerim smo za vsakega otroka pustili tudi skromno darilce.

Ob kavi in čaju je druženje bilo še prijetnejše in bolj sproščeno.

Odnosi, v katerih so sodelovanje,

zaupanje in iskrenost, predstavljajo trdno osnovo doseganja ciljev. Eden od naših ciljev je dobro sodelovanje s starši romskih otrok, katerega bomo dosegli le z medsebojnim sodelovanjem, zaupanjem in iskrenostjo. Izbrati poskušamo najboljše pot, da bodo romski otroci z veseljem in radovednostjo zrlji v prihodnost ter s ponosom stopali v življenje.

Za vse nas je pomembno, da sprejmemo drugačnost, kot sprejmemo sneg vsako zimo,

pa čeprav zelo spremeni našo okolico. Ali ne bi bilo naše življenje pusto brez posebnosti, drugačnosti? Te so v nas, med nami in okoli nas. Sprejmimo jih, kot sprejmimo nov dan; vsak dan, ki nam je dan.

Program radia Romic

ODDAJE v sodelovanju z strokovnjaki

- Bolnica MS
- Tu smo da vam pomagamo
- Z več znanja v prihodnost (LU in Svetovalno središče MS)
- Vi sprašujete policija odgovarja (PUMS)

Gostje v jutranjem programu : (mesec februar)

- Sandra Zemljak, CDS MS
- Nataša Pitz dr. medicine internist, diabetes
- Lidija Dominko, zavod Pip / potrošniški nasveti
- Jelka Pšajd - Muzej MS
- Anica Kotnik - Hospic
- Dejan Zečevič - Plesna šola Zeko
- Romski svetnik Slavko Cener in

župan Franc Horvat / občina Tišina

- Konstantin Friderih - Nogometna šola
- Župan občine Beltine dr. Matej Gomboši
- Nataša Horvat podpredsednica SRS
- Rokoborba Grand Prix Jože Kranjc, Stanislav Šternek
- Rahela Hojnik / LU Lendava
- Alenka Kučan / LU Murska Sobota
- Jože Kociper tajnik Karitas Murska Sobota
- Višji policijski inšpektor s Policijske akademije, Branko Novak in Vodja policijskega okoliša iz Policijske postaje Kočevje Roman Horvat

Tedenske RUBRIKE: za jutranji program

Vzgoja in izobraževanje, Turistične agencije, Države, Glasbene uspešnice,

Romi po svetu, MIKK, Zavarnice, Športne novice, Novice Varuha človekovih pravic, Kraljestvo živali, Novice iz sveta Romov pri nas in po svetu, Potrošniški nasveti, glasbene novice in filmska glasba.

Dnevne rubrike:

- Predstavljamo vam : Organizacije, Društva, Združenja, Dobro je vedeti / Ali ste vedeli?
- Pregled časopisov
- Temperature po Sloveniji, razmere na cestah
- Literatura slovenskih Romov
- Minute za romski jezik
- Predstavljamo vam (romski glasbeni izvajalci, poznani Romi

Zveza Romov Slovenije »RADIO ROMIC« Murska Sobota

Romski informativni center ROMIC
Radio Romic 97,6 Mh
e-mail :romic@siol.net
spletna stran: www.romic.si

Informativna dejavnost ROMICA je za pripadnike romske skupnosti eksistenčnega pomena in opravlja pomembno poslanstvo pri ohranitvi identitete, jezika, kulture in obveščanja oziroma izobraževanja.

RADIO Romic – informira, izobražuje in ohranja romski jezik

Na radiu Romic veliko pozornost posvečamo informiranju Romov in o Romih. Tako se pripadnikom romske skupnosti zagotavljajo informacije **tudi v romskem jeziku**, poleg tega pa informacije v prispevajo, na eni strani k **ozaveščanju in prosvetljevanju pripadnikov romske skupnosti**, na drugi pa **večinskemu slovenskemu prebivalstvu omogočajo informacije o položaju, življenju in problemih Romov, o njihovih posebnostih in drugačnosti**. Poleg tega imajo romske informativne oddaje pomembno mesto pri ohranitvi romske identitete, jezika in kulture. Oddaje potekajo v slovenskem jeziku, deloma pa tudi v romščini. Vsebinsko zajemajo aktualne informacije iz dela in življenja Romov, poročajo o kulturnih, športnih in drugih aktualnih dogodkih, predstavljajo možnosti za izboljšanje položaja romske skupnosti, gostijo Rome, predstavnike lokalnih skupnosti in države, strokovnjake, ki se ukvarjajo z romsko tematiko, itn. Romske radijske oddaje so dobro sprejete tako med samimi Romi kot tudi pri večinskem prebivalstvu, ki se na ta način seznanja z značilnostmi romske skupnosti.

Kot radio Romske skupnosti ne zapiramo vrat osta-



lim članom skupnosti v kateri radio deluje, saj želimo ustvariti pogoje za sodelovanje med romsko skupnostjo in predstavniki večinskega prebivalstva in ostalim družbenim etičnim in socialnih skupin. Z vzpostavitvijo romskega radia smo začeli graditi mostove za večje razumevanje in strpnost med različnimi skupinami prebivalstva, razvijati pogoje za sodelovanje in sprejemanje ter upoštevanje različnih oblik drugačnosti. Prepričani smo, da je s tovrstnim odprtim radijskim medijem mogoče dvigniti kvaliteto življenja predstavnikov romske skupnosti ter vzpostaviti razmere, v katerih bo tudi sožitje med ljudmi, ki jih ločijo kulturne razlike in stil življenja lažje vzpostavljati v vsestransko korist in zadovoljivo.

Vloga radia je predvsem spodbujati skupnosti za strpno in sožitno sodelovanje. Osveščanje in spoznavanje različnih kultur, porekla, zgodovine in skupne preteklosti. Ustvarjamo multikulturo vseh skupnosti, živečih na tem prostoru, predvsem pa ohranjamo identiteto, kulturo in jezik romske skupnosti. Objektivno informiramo skupnosti, tako romske kot neromske, ustvarjamo različne poglede na določene teme, kakor tudi ponujamo približevanju spoznavanja romskega življenja.

Želimo vzpodbujati člane romske skupnosti k aktivnemu družbenemu delovanju znotraj romskih in drugih organizacij. Predstavljamo tudi prispevke iz drugih držav, ki nastajajo v okviru programskih izmenjav.

Naše radijsko in produkcijsko delovanje smo nadgradili v celodnevno ustvarjanje radijskega programa, v vse vsebinske sklope (informativni, razvedrilni, izobraževalni in glasbeni program).

Programi na Romicu vsebujejo glasbo, ki vključuje Romsko glasbo in glasbo, ki jo romska skupnost rada posluša. Aktualne novice iz sveta in domovine življenja Romov.



Različne reportaže, intervjuje, ki so kakorkoli povezane z Romi in romskimi naselji. Različni nasveti romskim šolarjem in njihovim staršem. Razni obiski šol, fakultet in vrtcev, ki jih obiskujejo romski otroci. Preko programa predstavljamo tudi romske otroke, sodelovanje z romskimi vrtni in različne dejavnosti otrok v vrtcu, temu se pridružuje tudi romska pravljica.

Na Radiu Romic pripravljamo vsak dan nekaj (5-6) urni program, kateri zajema jutranji program v živo (Novice, obvestila, na današnji dan, romska obvestila, horoskop, šala dneva, koledar prireditev, zanimivosti, pesem tedna..., nasveti in rubrike:

- Predstavljamo vam (društvo, organizacijo, skupino, pesnika, aktivista, ...)
 - Kje in kako do lažje izobrazbe in zaposlitve
 - Učimo se romski jezik
 - Nekaj zanimivega iz sveta Romov
 - Minute za zdrav življenjski slog
- O ddajo Romski svet-Romano vilago, oddajo Prisluhnite Romom-

Šunen le Romen in oddajo Biti Rom ne pomeni nič slabega.

Tedensko imamo različne rubrike: informativne, izobraževalne, kulturno razvedrilne in tedenske oddaje o zdravju (v sodelovanju z ZZV Murska Sobota).

Mesečno pripravljamo oddaje (v sodelovanju z strokovnjaki):

- Vi sprašujete policija odgovarja (PU Murska Sobota)
- Tu smo da vam pomagamo (CDS MS)
- Z več znanja v prihodnost (LU in Svetovalno središče MS)
- Splošna Bolnica MS

Ob informacijah (družbene aktivnosti, šport, kultura, politika ...) predstavljamo kulturno produkcijo članov skupnosti, romsko glasbo in tudi tisto, ki ji člani skupnosti radi prisluhnejo ter predstavljali skozi reportaže in intervjuje tudi predstavnike romske skupnosti in njihovo delovanje širši javnosti.

Na dolžnosti

Romic

Društvo zaveznikov mehkega pristanka je 10. decembra ob svetovnem dnevu človekovih pravic pripravilo **premiero dokumentarnega filma Na dolžnosti**. Film, ki je bil posnet v okviru projekta Mladi ambasadorji medkulturnega dialoga, je **portret policistke Nataše Brajdič Slivšek**. Spremljali so jo tako doma kot med njenim delom, kjer je nekakšna »vez« med polici-

jo in romsko skupnostjo. Nataša je gotovo vzor integracije Romov v širšo skupnost, žal pa je takšnih primerov še vedno zelo malo. Tudi njena pot ni bila in še vedno ni lahka, prav zato še toliko bolj občudujemo njeno vztrajnost in odločenost, s katero ji je uspelo nekaj, kar večini romskih žensk, žal, uspe zelo redko.

Avtorice filma so **Martina Hu-**

dorovič, Cécile Horreau in Dženi Rostohar. Projekcija je bila prikazana na Policijski akademiji v Tacnu, udeležili so se je predsednik republike dr. **Danilo Türk**, varuhinja človekovih pravic dr. **Zdenka Čebašek Travnik**, ministrica za notranje zadeve **Katarina Kresal** in generalni direktor policije Janko Goršek.

Šolstvo

Fatmir Bećiri

S širjenjem mreže podpornih organizacij in programov se večajo tudi možnosti za intenzivnejša vključevanja predvsem romske mladine v različne oblike delovanja in družbenega življenja. Pri tem gre posebej omeniti ukrep romskih pomočnikov na osnovnih šolah in Andragoškem zavodu. Z njihovo pomočjo poteka vključevanje v izobraževanje in socializacijo nasploh veliko lažje, kar se opaža tudi na področjih delovanja društva, saj v zadnjih letih ne opažamo težav pri vključevanju romskih otrok v izobraževanje, ali še več, da bi jih diskriminatorno ločevali od ostalih otrok.

V Mariboru in širši okolici nam ni znano, da bi obstajala osnovna ali srednja šola za romske otroke, niti mi ni znano, da bi na šolah imeli razrede samo za romske otroke. Tako da v tem pogledu ne moremo govoriti o diskriminaciji romskih otrok. Ravno nasprotno, veliko šol s katerimi tudi uspešno sodelujemo si zelo prizadevajo in

imajo posluš za njihove potrebe.

Mnoge šole že imajo posebno pedagoško pomoč, ki jo nudijo romskim otrokom, vendar je učna pomoč ponavadi skupinska, kar pa ima negativne posledice, saj se učenci, ki imajo težave, le teh v skupini sramujejo in v večini primerov ne želijo sodelovati.

Po mojem mnenju bi lahko vlada namenila več sredstev za individualne učne pomoči romskim otrokom, za kar si tudi sami kot društvo prizadevamo, vendar ne moremo

iz finančnih razlogov zaposliti dodatne sodelavce, ki bi nudili individualno učno pomoč otrokom.

V zadnjem času pa so tudi osnovne šole, ki nimajo romskih pomočnikov pokazale zanimanje za pomoč romskim učencem in razumevanja »romskega« načina življenja, tako smo obiskalu tudi nekatere OŠ v Mariboru in njegovi okolici, kjer smo podrobneje predstavili romsko kulturo in posebnosti in težave Romov nasploh.



Vodstvo po razstavi

Fatmir Bećiri

UGM (Umetnostna galerija Maribor) se vsako leto pridružuje Poletni muzejski noči, enemu najbolj priljubljenih kulturnih dogodkov v Sloveniji in na široko odpira svoja vrata v svet umetnosti in v ta namen prireja številne razstave in delavnice ter vodstva po razstavah v tujih jezikih in sicer: angleškem, španskem, francoskem in romskem jeziku.

Tako je Fatmir Bećiri, predstavnik Romov v Sloveniji, vodil razstavo v romskem jeziku in sicer Mednarodni arhitekturni natečaj EPK-rek Drava 2012, ki predstavlja natečajne arhitekturne rešitve za novo zgradno UGM.



Zgodbe šu vrtlo/ Zgodbe z vrta

Šarenka Hudorovac in Špela Čepin



Zgodbe z vrta je 18 mesečni projekt, s šestimi člani iz Krškega in okolice. Glavni namen projekta je skozi kuharske delavnice ozaveščati o zdravi prehrani, tako otroke, kot tudi odrasle. Da bi bilo ozaveščanje bolj zanimivo, smo v dveh naseljih prekopali zemljo in si tako ustvarili vrtova, ta pa nam dostikrat služita ne samo za delo in opazovanje rasti rastlin, pač pa za prijetno druženje v romskih naseljih. Z velikim veseljem organiziramo kuharske delavnice, na katere so povabljeni vsi člani družin, ki jih kuharija zanima.

Tako nam otroci pomagajo narisati recepte, mame in očetje pa pomagajo pri pripravi hrane. Skuhano ali pečeno skupaj pojemo. Pozornost posvečamo tudi romskemu ustnemu izročilu, ki je bogato z znanjem o nabiralništvu, ki je Romom včasih služilo, kot vir preživetja in jim nadomeščalo zdravnika. To izročilo pa se zaradi drugačnega tempa življenja ne prenaša več.

Več o projektu Zgodbe šu vrtlo: <http://zgodbesuvrtlo.blogspot.com/>

Več o projektu Zgodbe šu vrtlo: <http://zgodbesuvrtlo.blogspot.com/>



Hilo 18. misično projekto sodelovnen 6 terne člani zur Krško i okolica. Čizo kuharsko delavnice

kaninamo čhavenca i puranenca muthavi šu zdravo prehrana. Da bi ov ša skupa zanimivo i preprosto, du duj naselja kupijamo phuv i kejamo vrtlo, dova nakeramo šamo šu buti i da opazovinamo zelenjava sar barjovi ,ampak sar prijetno mišto šu dru-

ženje du romane naselja.veselimbaha organiziramo kuharsko delavnice, ke hile povabinnde sa člani družine, ke len kuharija zanimovini. Čhavorencarišinamo recepti .mame i dade pomužinen prpravini hrana ,pu konci ke men karado ali peklo škupa ham. Vakeramo i šu zdravilno rože, ke len keden ali ke len učasi kedene i šave našvalja lenca šaščakeramo. Projekto

theja podpora zur programo EU terne du akcija, ke podpirinen različno pobude šu terne i mednarodno izmenjava , doke da več razmišljuvinamo oprihodnjo sodelovanji romenca zur aver deržave.

Kejamo i blogo ,ke lahko zdanen buteri šu projekto zgobe šu vrtlo :<http://zgodbesuvrtlo.blogspot.com/>



Naše delo v nogometni šoli NK Roma

Romic

V nogometni šoli NK Roma smo vključeni trije trenerji CENER SLAVKO, CENER IVAN, KOVAČ DANIJEL, SIMON BARANJA. CENER SLAVKO ima največ izkušenj kot trener, kajti izpit za trenerja C licence je opravil že pred 20 leti, pred nekaj leti pa svoje znanje še izboljšal in opravil izpit B licence. CENER IVAN, KOVAC DANIJEL in SIMON BARANJA pa smo prejšnjo leto oktobra opravili izpit za trenerja licence C. Z nogometom se ukvarjamo že od malih nog imamo izkušnje, kajti igrali smo za več nogometnih klubov zdaj pa to znanje in izkušnje prenašamo na otroke v nogometni soli. V NK ROMA je trenutno vključenih več kot trideset otrok na kaj smo zelo ponosni kajti če imaš zadosti število otrok so treningi bolj

kvalitetni. Od oktobra, ko se je nogometna šola NK ROMA vključila v projekt dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti pa je delo postalo še bolj zahtevno in odgovorno. Naš delovni dan se začne ob 8 uri zjutraj in traja do 12 ure v tem času se pripravljamo na popoldanske treninge kajti imamo več selekcij ozioroma otroke po kategorijah in se moremo za vsako selekcijo posebej pripraviti. Naše delo nas zelo veseli upamo, da bomo pridobili se več otrok. Ob tej

priliki bi pa vsem otrokom čestitali za uspehe v prvenstvu in pa na mednarodnih turnirjih.

NAŠ MOTO JE ČE HOČEŠ BIT DOBER IGRALEC MOREŠ DOSTI TRENIRAT.

CENER SLAVKO - trener
CENER IVAN - trener
KOVAC DANIJEL - trener
BARANJA SIMON -trener



Dejavnosti romskih učencev v vrtcu in osnovni šoli Franceta Prešerna Črenšovci

Primer dobre prakse

Romana Glavač prof. RP Osnovna šola Franceta Prešerna Črenšovci

1. UVOD

Sonce ne dela razlik.
Vsakdo mu je simpatičen.
Kjer sije sonce srca,
je vsak človek vreden truda.

(P. Bosmans)

Živimo v okolju, v katerem živijo med drugim predstavniki romske skupnosti. Kot šola se aktivno vključujemo tudi v dejavnosti, ki potekajo v širšem okolju. Poleg tega, da v šolsko življenje vključujemo lastno kulturo in tradicijo, je prav, da se seznanimo še tradicijo in kulturo, drugih skupnost, ki so dejavni v našem okolju, kar je osnova za strpnost in spoštovanje drugačnosti.

Veseli smo, da lahko gradimo mostove med Romi in Neromi, tako gradimo tudi mostove prijateljstva.

1.1. SPLOŠNI PODATKI O ŠOLI

Našo šolo obiskuje 191 učencev, od tega 35 Romov iz dveh naselij – Kamencev in Trnja. V vrtec je vključenih 78 otrok. V šolskem letu 2010/11 obiskuje vrtec sedem romskih otrok, stari so od 3 do 6 let. Na šoli in vrtcu nas je 49 zaposlenih. Pred kratkim smo praznovali 200-letnico organiziranega šolstva v našem kraju in 40-letnico vrtca. Naša vizija je Z znanjem in odgovornim ravnanjem gradimo varno in ustvarjalno šolo. V šolskem letu 2009/2010 smo prejeli priznanje Blaža Kumerdeja za izjemne dosežke pri razvoju in uvajanju novosti v vzgoji in izobraževa-

nju, in priznanje občine Črenšovci za dosežke na šolskem področju. V istem letu smo postali kulturna šola leta 2010. V tem šolskem letu smo si pridobili certifikat kakovosti KPZ (Kakovost za prihodnost).

2. DEJAVNOSTI, KI JIH IZVAJAMO NA ŠOLI

Delo z učenci Romi prinaša v šolsko življenje in okolje pestrost in bogastvo multikulturalnosti. Ta multikulturalnost nas bogati in s tem spodbuja, da vedno znova iščemo nove poti in načine dela njimi. V nadaljevanju je predstavljenih nekaj dejavnosti, ki smo jih že izvedli v tem šolskem letu.

Naša šola sodeluje v sedmih državnih in osmih mednarodnih projektih, med katerimi je tudi projekt UVRVI. V okviru projekta UVRVI se je s 1. 9. 2008 na šoli zaposlil romski pomočnik Mišel Horvat. V kolektivu in romskih naseljih je bil zelo dobro sprejet. Je zavzet za delo, vesten, odgovoren, vedno pripravljen pomagati, inovativen in samoiniciativen. Tako smo pod njegovim vodstvom na šoli že tretje leto zapored pripravili ustvarjalne božično novoletne delavnice za romske učence in njihove starše. Na delavnico so povabljeni tudi romski pomočniki iz ostalih šol ter predstavniki Ljudske univerze Murska Sobota, predstavniki Romskega akademskega kluba, predstavniki Zveze Romov Slovenije in seveda starši otrok. Učenci so skupaj starši in drugimi sorodniki uživali v kulturnem programu, ki so

ga pripravili romski otroci z šole in vrtca ter šolska plesna skupina. Po programu so učenci skupaj s starši in sorodniki izdelali »vatirano« slika v zimskem motivu. Sledilo je obdarovanje otrok. Božiček je za vsakega otroka, s pomočjo Rdečega križa, pod jelko pustil darilo. Na koncu so se povabljeni, obiskovalci in sodelujoči družili ob pecivu in kavi. Če primerjamo letošnjo delavnico z delavnicami prejšnjih let, opazimo, da obisk delavnic s strani romskih staršev narašča. Delavnico so s svojimi otroki obiskali tudi tisti starši, ki nimajo otrok na naši šoli. Menimo, da so take oblike neformalnega druženja zelo pomembne za dobro komunikacijo med šolo in romsko skupnostjo.

V tem šolskem letu sodelujemo z Inštitutom za narodnostna vprašanja in Romskim akademskim klubom v projektu »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti«. Projekt je usmerjen predvsem v dvig kulturnega in socialnega kapitala in v nadgradnjo že obstoječih programov, ki so se v preteklosti pokazali kot uspešni in so obrodili sadove na področju izobraževanja, ohranjanja kulture in romskega jezika. Kot šola v tem projektu največ sodelujemo s prostovoljci Romskega akademskega kluba. Naš cilj pri učencem privzgojiti delovne in učne navade in s tem doseči zastavljen cilj, npr. končati srednjo šolo, se zaposliti in pri posamezniku spodbuditi delovne navade (učenje in reševanje domačih nalog).

Učenci Romi so na naši šoli vključeni v vse šolske in obšolske

dejavnosti, ki se jih tudi redno udeležujejo. Tako je v tem šolskem letu pod vodstvom Mišela Horvata na šoli začela delovati romska otroška gledališka skupina. V gledališki skupini sodelujejo učenci od 2. do 9. razreda. Premierno so se predstavili na božično-novoletnih delavnica za učence Rome in njihove starše, 10. 12. 2010, z igrico v romskem jeziku »Snežakov prvi božič«.

Na šoli že nekaj let deluje romska folklorna skupina. V tem šolskem letu pripravljamo program skupaj s šolsko otroško folklorno skupino, kar se je pokazalo za zelo dobro že v preteklosti. S spletom plesov »Na sejmu« se bodo tako predstavili na prireditvi ob svetovnem dnevu Romov, ki ga na šoli obeležujemo vsako leto. Romska folklorna skupina pa se redno udeležuje tudi srečanj otroških folklornih skupin, kjer so poželi zelo dobre kritike. Ker so v folklorno skupino vključene predvsem deklice (kot plesalke romskih plesov), je na šoli v okviru le-te začela delovati tudi bobnarska skupina v katero so vključeni predvsem romski fantje od 2. do 5. razreda. Ta oblika dejavnosti se je izkazala za zelo dobro saj se je s tem povečala tudi socialna integracija romskih otrok v šoli. Učenci so se predstavili tudi na drugih šolskih prireditvah, izpostavila bi prireditev »Podaljšano bivanje ima talent«, ki je bila junija 2010. Na prireditvi so lahko sodelovali vsi učenci, ki so vpisani v podaljšano bivanje, z katerim koli talentom, ki ga imajo. Prvo mesto je tako osvojil romski učenec, ki se je predstavil z bobnanjem. Tudi ta prireditev je bila s strani staršev zelo dobro obiskana in jo želimo v bodoče še pripravljati. To je hkrati zelo dober način, da se lahko učenci dokažejo še na ostalih področjih ne le na učnem, in so zelo uspešni.

3. novembra 2010 smo v okviru Meseca šolskih knjižnic izvedli čajanko za prince in princeze, ki je bila namenjena otrokom iz vrtca in učencem 1. triletja. Plesa se

je udeležilo kar 60 princev in princes. Princi in princeze so sodelovali v različnih ustvarjalnih delavnicah, kjer so si lahko izdelali krone in meče, se preizkusili v lutkovni igrici Kraljična na zrnju graha, listali knjižice o princih in princeskah, barvali pobarvanke, se fotografirali v šalji-tem koticu, se sladkali v sladkosnednici in seveda tudi rajali. Vsaka princeska in princ pa se je na koncu še predstavila. Plesa so se udeležili tudi romske učenke.

Vsako leto v decembrskem času pripravijo učiteljice podaljšanega bivanja delavnico peke piškotov, ki je v tem šolskem letu potekala 20. 12. 2010. Učenci so pekli božične kekse in muffine. Pečeno pecivo so potem okrasili in pojedli. Veliko zanimanja za tako dejavnost so pokazali tudi učenci Romi.

Učenci Romi sodelujejo v različnih likovnih natečajih in so pri tem tudi uspešni, ter seveda nagrajeni.

Na šoli dvakrat letno pripravimo sestanek za starše romskih otrok, na katerem podamo analizo učnega in vzgojnega dela učencev, proti koncu šolskega leta pa pripravimo tudi predstavitev učbenikov, delovnih zvezkov in učbeniškega sklada.

Na mednarodnem področju v zvezi z romskim vprašanjem sodelujemo z OŠ iz Macinca na Hrvaškem

Na šoli imamo tudi Romki kotic, kjer so razstavljene slike aktualnih dogodkov.

Učencem Romom skušamo omogočiti čim bolj pristno šolsko življenje, tudi zato jim omogočamo po pouku delo na računalniku v računalniški učilnici.

Za učence so organizirane tudi govorilne ure, kjer se lahko učitelj individualno posveti posamezniku. Učencem je v letu 2010 bila tudi nudena pomoč v obliki javnih del.

3. DEJAVNOSTI, KI JIH IZVAJAMO V OKVIRU VRTCA

Leta 2004 je bila za 4 ure zaposlena vzgojiteljica, ki se je v po-

sebnem oddelku ukvarjala samo z Romi. Danes so otroci vključeni v dnevne programe z ostalimi otroki, kar se je izkazalo za zelo uspešno prakso.

V okviru projekta UVRVI je vrtec vključen v program z naslovom Komuniciranje med vrtcem in romsko skupnostjo. V okviru tega projekta so vzgojiteljice izvedle različne dejavnosti.

Otroci in strokovne delavke se večkrat odpravili na obisk v romsko naselje Kamenci. V šolskem letu 2010/2011 so skupaj s starši kolesarili v naselje, kjer jih je prijazno sprejel poglavar naselja, gospod Ludvik Levačič. Povedal jim je veliko zanimivosti o romskem načinu življenja in samem naselju Kamenci. Med drugim je povedal, da v Prekmurju živi nekaj manjšin, med njimi tudi romska. V občini Črenšovci je romsko naselje Kamenci, v katerem živi 127 Romov, od tega je približno 50 otrok. Na Kamencih se ohranja romska kulturna dediščina, imajo prvi in edini romski muzej, s katerim si prizadevajo ohranjati romsko zgodovino. V nadaljevanju je povedal, da se je odnos do Romov s strani Neromov bistveno spremenil. Veliko je medsebojnega druženja in sodelovanja, manj je predsodkov. Na nek način je zato odgovoren tudi vrtec, ki že v najnežnejših letih vzgaja za strpnost in sprejemanje drugačnosti. Otroci ne glede na kulturo, barvo kože, jezik... med seboj komunicirajo, se igrajo, objemajo.

V skupino so povabili tudi romskega starša, ki je pripovedoval, kako Romi praznujejo rojstne dneve. Otroci so se aktivno vključevali v pogovor in ga spraševali. Povedal je, da praznujejo z veliko glasbe, z ne preveč veliko pojedino, ki jo sestavljat zelenjava in meso. Na praznovanjih veliko plešejo. Otroci so romskega starša z veseljem sprejeli, le-ta pa je bil, po njegovih besedah, zelo počaščen, da je sodeloval z vrtcem. Za konec srečanja

je pripravil pravljico o Frančku in njegovem praznovanju rojstnega dneva. Otroci so staršu z veseljem prisluhnili. Oče deklice, ki jih je obiskal, se zaveda pomembnosti zdravega načina življenja, povedal je, da ne pije alkohola in ne kadi. Dogovorili so se tudi za sodelovanje v naslednjem šolskem letu.

4. ZAKLJUČEK

Učencem na šoli ponujamo veliko možnosti za udejstvovanje na učnih področjih. S tem jim omogočamo doživljanje uspehov, kar posledično pozitivno vpliva na njihovo samopodobo. Učenci imajo na voljo več različnih oblik učne pomoči (dopolnilni pouk, dodatna strokovna pomoč, romske ure, podaljšano bivanje, govorilne ure za učence). Kar opažamo je, da učenci doma premalo ali skorajda nič ne delajo za šolo. Znanje, ki ga pridobijo v šoli, je velikokrat premalo

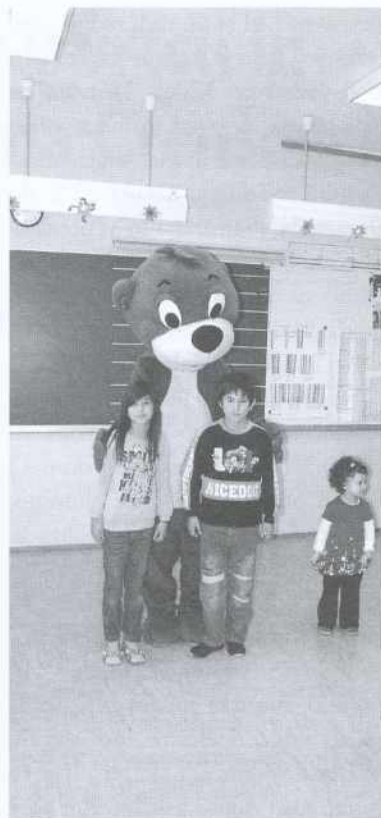
ponotranjeno. V šoli smo si tako zadali kot prioriteto dela z učenci Romi privzgojiti odgovornost, da je tudi doma potrebno delati za šolo. V ta namen se bomo trudili še naprej.



Ples princev in princes



Delavnica v podaljšanem bivanju - peka piškotov



Obisk Linoja

Avdicija za drugo sezono oddaje Slovenija ima talent

Romic

V Murski Soboti je meseca Januarja potekala avdicija za drugo sezono oddaje Slovenija ima talent.

Med kandidati za talente pa so bili tudi Romi.

Ob desetih zjutraj so se v Murski

Soboti odprla vrata, ki so Prekmurce popeljala v svet slave in zabave. Novi bodoči talenti, željni uspeha in prepoznavnosti, so naredili prvi korak na poti k uresničitvi sanj. Ustvarjalci oddaje so iskali najboljše talente in najzanimivejše točke



v katerem koli žanru: petju, plesu, žongliranju, požiranju ognja, igranju na citre, jodlanju, dresiranju psov, trebušnem plesu, hoji po vrvi ... Na šov so se lahko prijavi prav vsi talentirani posamezniki, pari ali skupine, tekmovalci vseh starosti, amaterji, profesionalci; torej vsi, ki

znajo ali imajo nekaj, kar bo očaralo Slovenijo! Tričlansko strokovno žirijo, sestavljajo Branka Čakarmiš, Lucienne Lončina in Brane Kastelic.

Med Romi se je predstavila plesna skupina Romsko srce. Dekleta so povedale, da jih je gnala njihova

romska duša. Prihajajo pa iz romskega naselja Kamenci.

Zapel je tudi Dušan Horvat – Vaita iz Pušče, kateri je bil kar zadovoljen z svojim nastopom. Z svojim petjem pa je tudi navdušil Damjan Leanders iz Pušče.

100 violin

Romic



12. februarja so v Ljubljani v Stožicah nastopili največji romski orkester na svetu, znan tudi pod imenom 100 violin. Madžarske romske glasbenike, ki preigravajo mešanico tradicionalne ciganske in klasične glasbe, množice ljubiteljev glasbe z navdušenjem sprejmejo po vsem svetu. Orkester sestavlja kar 100 odličnih glasbenikov (od tod tudi ime 100 violin), ki igrajo na tradicionalne ciganske instrumente. V orkestru igra 51 violin, 9 čel, 11 viol, 11 kontrabasov, 12

klarinetov in 6 cimbal, tako da je število glasbenikov, razen ob redkih primerih, zares natanko 100.

Zgodba o nastanku orkestra je prav tako presunljiva kot glasba, ki nastaja na odru med stoterimi strunami. Leta 1985, ko je v Budimpešti umrl znameniti romski violinist Sandor Jaroka, eden največjih romskih glasbenikov vseh časov, se je na njegovem pogrebu zbrala celotna madžarska romska glasbena skupnost. Glasbeniki so s seboj prinesli tudi svoja glasbila in se v temač-

nem in deževnem popoldnevu od svojega duhovnega vodje poslovili z otožno serenado ob njegovem grobu. Tako se je rodil Budimpeštanski romski simfonični orkester.

Sprva ga je do svoje smrti oktobra 1997 vodil Laszlo Berki, dirigent Madžarskega državnega orkestra, ki je orkestru pustil velik pečat. K sodelovanju je pritegnil tudi večino zvencev glasbenih imen, kot so Lakatos, Boross in Berki, smetano madžarske romske glasbe. Trenutno je predsednik orkestra Sándor Buffó Rigó, njegov umetniški vodja je violinist József Lendvai Csócsi, med najbolj vidnimi člani pa je tudi virtuoz na cimbalah Oszkar Ökrös.

Njihov repertoar niha med tradicionalno romsko glasbo in velikimi klasičnimi skladatelji, kot so Brahms, Čajkovski in Strauss. Vsi glasbeniki igrajo brez not, kar njihovo glasbo naredi še bolj unikatno, saj »prihaja iz srca«, s tem pa poskrbijo tudi, da nihče od njihovih poslušalcev ne ostane ravnodušen. Med preigravanjem tradicio-



nalne ciganske glasbe za atmosfero prave romske zabave člani orkestra poskrbijo tudi s pisanimi oblačili, ki jih zamenjajo s svečanimi črnimi smokingi, ko preidejo na klasičen del svojega repertoarja.

Orkester izredno uspešno deluje že 25 let. Gostoval je v številnih znamenitih koncertnih dvoranah in na festivalih po vsem svetu in obiskal skoraj vse evropske države.



Prazniki v naši regiji

Zvonko – Emil Horvat

Približuje se spet lepi velikonočni praznik, ko bomo zbrani z vsemi svojimi najdražjimi, delili trenutke sreče in tihega zadovoljstva, se spomnili svojih bližnjih, ki niso zraven. Nekoč smo te praznike praznovali bolj skromno, vendar z veseljem. Za nas romske otroke je bila fešta, streljali smo z krbitom, kurilo se je po celem romskem naselju. Babice so pekle vse vrste potic. Šlo se je v polnočnico, potem pa je celo noč gorel ogenj in Romi so igrali. V vsakem naselju je bila takrat romska banda, to danes v naši regiji sploh ni več, da se vrnem k prazniku v nedeljo so nekateri Romi odšli k sveti maši tudi mi otroci

smo hodili k maši samo za velikonočne praznike smo ostali doma, ker smo smrdeli po krbitu, zato smo rajši ostali doma in streljali. Umazani smo bili celi teden sploh na drugo nismo pomislili. Danes pa se kupujejo raznovrstna darila, ki jih ti ne znajo ceniti, modrost zadovoljstva je v skromnosti in ne v vrednoti. Velikonočni čas je čas veselja, romska dekleta so pokazala katera zna kuhati ali peči najboljšo pogačo. Ko smo mi fantje hodili od hiše do hiše so nam ponudili tisto skromno malo, pa so imeli danes, če kateremu Romu prideš te sploh ne povabi v hišo iz takšnega ali drugačnega razloga, kar pa ni

dobro. Nekateri bi potrebovali več komunikacije, npr. druženje, pa bi tudi prazniki bili bolj veseli. Neko mislim, da prehitavamo čas in vem da se bo nam Romom enkrat maščevalo. Marsikdo bo letošnje velikonočne praznike preživel v pomanjkanju, nekateri pa tudi lačni in brez kakšnihkoli možnosti za veselje. Kar sem napisal je žal vse resnica, vendar ne obupati nad samim sabo, če lahko pomagaš samo enemu človeku, da bo srečen bo tudi tvoj praznik bolj vesel in tudi nasmejan.

Lep pozdrav vsem Romom!

Težja po primerjanju z drugim

Emil Horvat

Na vsak dokaže kakšno je njegovo delo in tedaj se bo imel česa veseliti glede samega sebe ne pa da bi se primerjal s kom drugim.

Morda se radi primerjamo z drugimi v času s tistimi, ki imajo manj kakor mi. Pogosto pa tistim, ki so močnejši, bogatejši ali sposobnejši

od vas v obeh primerih je rezultat slab. Zgrešeno razmišljamo da posameznikovo vrednost določa to kar ima ali kar je sposoben narediti poleg tega utegnemo v sebi vzbuditi vtis, tekmovalnost skušamo se videti takšne kot nas vidijo drugi. Dopustite da njihov pogled plava.

Nato tako kakor vrednotijo sebe. Bodo videli tudi nas človeštvo gleda to kar je pred oči morali pa bi gledali tudi s srcem naši vrednotili kakšni smo v primerjavi z drugimi temveč po tem kar vidi v našem srcu. Naše misli, čustva in namere. Upoštevajo naše omejitve in vaše

misli, čustva in namere. Če bomo sebe vrednotili po tem kakšni smo in se bomo primerjali z drugimi bomo postali bodisi ošabni ali kronično nezadovoljni. Zato se skromno sprijaznimo z dejstvom takšno

kakšno je. Da se v vsem preprosto ni mogoče odlikovati. Kaj točno bi morali narediti, kaj je dobro ali ljudstvo zahteva od nas še kaj drugega razen da ravnamo pravično. Ljubimo prijaznost skromno hodi-

mo svojo pot. Če se bomo ravnali po tem nasvetu. Bo državi mar za nas ali obstaja kaj kar bi nas lahko naredilo še bolj zadovoljne?

Delavnice romske kulinarike

Romic

Romsko kulturno turistično društvo Pušča ki deluje štiri leta je preko projekta že usposobilo romske kulturno turistične animatorje. Pred kratkim pa so začeli z izobraževanjem za promotorje romske kulinarike, dva tedna so imeli kuharske delavnice na katerih so pripravljali tudi romske jedi.

Romsko kulturno in turistično društvo, je pripravilo delavnice romske kulinarike. Predsednica društva Sonja Horvat je bila zelo zadovoljna z udeležbo.

K sodelovanju so povabili Gostilno Gaj, ki jim je odstopila prostor za kuho. Majda Ovsenjak je bila nad tečajniki in njihovim kuharskim predznanjem navdušena.

Pri pripravi romskih jedi Majda Ovsenjak ni sodelovala. Končni izdelki pa so ji bili zelo všeč.

Ob našem obisku so pripravljali piščančjo obaro in burek. Večina udeleženk, se je kuharskim delavnicam pridružile, da bi se naučile skuhati nekaj novega. Kar nekaj

jedi, ki so jih pripravljali, niso poznale. Bile so okusne, enostavne za pripravo pa tudi sestavine za pripravo teh jedi niso tako zelo drage. Udeleženke so povedale da so se veliko naučile in so vesele da so se lahko delavnic udeležile.

V društvu redno izvajajo delav-

nice namenjene romskim ženskam. Tako so se že poiskusile v risanju na steklo in izdelavi verižic. Na zadnji so šivale zgornja in spodnja krila, ruto in predpasnik. V društvu si želijo, da preko projekta ohranijo romsko dediščino.



Veseli december

Romic

Ženski forum, ki deluje pri Zvezi Romov Slovenije, je za praznični veseli december za romske otroke ob sobotah pripravil različne delavnice in ogleds božičnih risanih filmov. Še posebej veselo je bilo zadnjo soboto ko je otroke obiskal tudi Božiček in otroke tudi obdaril.

Najstarejše romsko društvo Romani Union Murska Sobota je pred

prazniki izdalo knjižico Mini multi- mala knjiga za otroke. Knjižica ima namen, da romskim otrokom z zanimivimi vsebinami približa romski jezik. V knjižici najdemo zgodbe, uganke in pobarvanke, z božično tematiko.

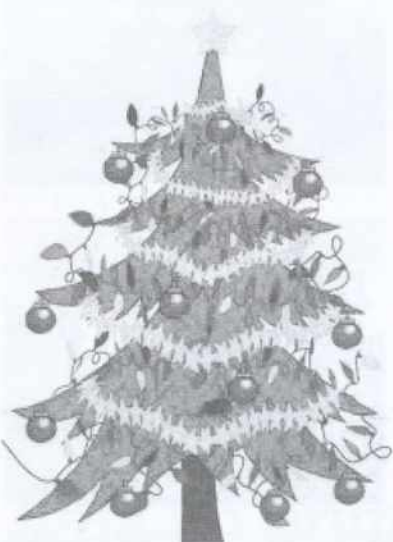
Kot vsako leto decembra pa so tudi na šolah organizirali delavnice za romske otroke in njihove starše.

Osnovna šola Beltinci se je odločila da to organizira v romskem naselju pri romskem svetniku Dušanu Horvatu.

Na osnovni šoli Franceta Prešerna Črenšovci pa so pripravili predstavo Snežakov prvi božič. Romski pomočnik Mišel Horvat:

Božično-novoletna delavnica z učenci romi na OŠ Franceta Prešerna Črenšovci

Mišel Horvat, romski pomočnik



Veseli december, mesec poln čarobnih trenutkov, je za nami. Vsako leto ga nestrpno pričakujemo in se veselimo vseh radosti, ki nam jih prinaša.

Na OŠ Franceta Prešerna v Črenšovcih so tudi v šolskem letu 2010/2011 pripravili ustvarjalno delavnico za romske otroke in njihove starše, že tretjo po vrsti. Delavnica je potekala 10. decembra 2010, v prostorih šole. Vzdušje, ki

so ga s sabo prinesli starši romskih otrok, je bilo nadvse prijetno in toplo.

Delavnice so se kot vsako leto doslej udeležili predstavniki Ljudske univerze Murska Sobota, predstavniki Zveze Romov Slovenije, predstavniki Sveta Romske skupnosti, ravnateljica OŠ Franceta Prešerna, mag. Marija Horvat, socialna delavka, Ana Petek in drugi delavci šole.

Pred ustvarjalnim delom so srečanja otroci popestrili z igrico »SNEŽAKOV PRVI BOŽIČ« in se odlično odrezali. Svojo glasbeno nadarjenost je pokazalo kar nekaj učencev, ki so zaigrali na bobne. Manjkalo ni niti plesa. Za še bolj prijetno vzdušje pa je poskrbelo tudi nekaj neromskih učenek, ki so pripravile in odplesale svojo plesno točko.

Po kratkem kulturnem programu je sledil ustvarjalni del. Otroci so skupaj s svojimi starši izdelovali vatirane slike, ki so predstavljale čarobnost meseca decembra.

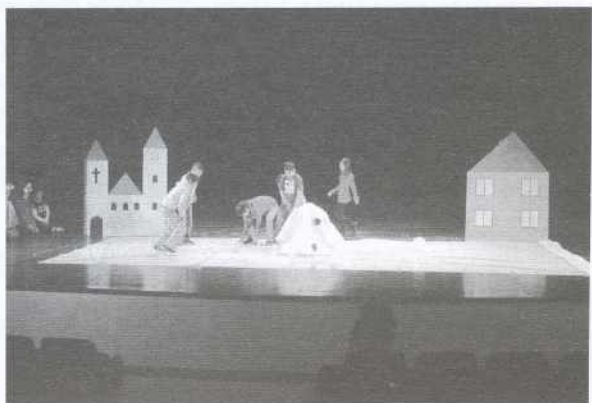
Od veselja, sreče, zadovoljstva in ponosa so žareli tako učenci kot njihovi straši, ki so se tudi tokrat odzvali v velikem številu, kar je seveda rezultat dobrega medsebojnega sodelovanja. Zaradi tega je naše delo lažje, saj dajemo poudarek prav izboljšanju vključevanja romskih otrok v vzgojo in izobraževanje.



Otroška gledališka skupina OŠ Franceta Prešerna Črenšovci

Mišel Horvat, romski pomočnik

V torek, 1. marca 2011, se je romska otroška gledališka skupina udeležila območnega srečanja otroških in mladinskih gledaliških skupin v Lendavi. Poleg naše skupine so se srečanja udeležile otroške gledališke skupine vrtcev Lendava, Gaberja, OŠ Turnišče in DOŠ 1. Lendava. Na željo otrok in učencev smo pripravili Snežakov prvi božič v romščini, s katero smo se že premierno predstavili staršem in otrokom vrtca in podaljšanega bivanja na božično novoletni delavnicah za romske otroke in njihove starše na šoli 10. 12. 2010. Čeprav so nekateri učenci nastopili prvič, so bili zelo uspešni. Drug drugega so spodbujali, bodrili, zato so igro tudi doživeto zaigrali. Po končani igri so otroci poželi od občinstva velik aplavz. Za sodelovanje smo prejeli tudi priznanje. Selektor Gregor Geč, ki je spremljal srečanje, je povedal, da čeprav ni razumel jezika, je vedel, o čem igrice pripoveduje. Poleg tega je pohvalil še motiviranost otrok in mentorja. Ker so učenci bili uspešni, se nameravamo tudi v prihodnje udeleževati takih srečanj.



Iščem svojo družino / Roudaf mri družina

Goran šarkezi, Osnovna šola Kuzma

Bil je deček, ki ne najde svoje družine. Hodil je okrog in sreča nekega človeka. Spoznata se in postaneta prijatelja. Najdete skupne interese in se tako oba znajdeti v nogometnem klubu, kjer preživita veliko časa stran od družine. Čas teče in skupaj z ostalimi člani kluba, dosegata veliko uspehov.

Po dolgem času se nekega dne skupaj s tekmovalci, deček zelo vesel vrača domov k svoji družini. Ker ga družina že dolgo časa ni videla, niti slišala zanj, je njegovega nenadnega prihoda domov zelo vesela.

Uspehi, ki jih je dosegel, njegove najbližje ganejo, nad uspehi so presenečeni in hkrati zelo ponosni. In prav ti uspehi so tisti pomemben del v njegovem življenju, ki ga je vrnil nazaj k svoji družini.

Sinja djejk čhau, so na lakhlahi pri družina. Phijrlahi sa kirin te srejšaulindja valasave maunoš.

Prindauren pu men te kezdijsen te oul pejtaušča. Kjetaun lauken pre interestja, te afka pu men znejdijsen andu nogometnu klub.

Udoj preživijnsen but cejt khrik

zari pri družina. Cejt žal te kjetaun le auvrenca so hi isto klubakre člajndja dosejgninen bare uspehtja.

Pali dugi cejt pu men djejk dij kjetaun lauken le tekmovalcenca, te čhau aul bastaule khejr zi pri družina. Kauj le i družina mauk dugu dugu na dikhja, te dugu na šunde misti leste sana fejt bastaulle kada aulu khejr. Uspehtja so len sa dosejgnindja leskri družina sinja fejt ponosni pri leste. Te ipen adala uspehtja sana uduula so le andu leskro živlejnje paul bičhaude zi pri družina.

Paur dogodki andru 2010 berš kedinjam khetan / Nekaj pomembnejših dogodkov iz leta 2010, smo strnili v naslednjem prispevku

Romic

Andu februar pa i Slovenski Romani Unija kerdja andi Murska Soboti internacionalni konferenca Roma andi Evropski Unija. Vakeribe sinja pali segregacija, diskriminacija te pali nestrpnost ži Roma andu Ungri, Češka, Slovaška, Italija, Srbija te andi Slovenija.

Zveza Romov Slovenije je februarja v Murski Soboti pripravila mednarodno konferenco Romi v Evropski uniji. Opozorili so na primere segregacije, diskriminacije in nestrpnosti do romske skupnosti na Madžarskem, Češkem,

Slovaškem, v Italiji, Srbiji in na Hrvaškem, pa tudi v Sloveniji.

Andu Brdu zu Kranj sinja i podelitev Blodkovih nagrad, souh hi lekbarejder priznanje vašu šport. Bloudoskri plaketa vaši življenski buti andu šport djiirindja u Slavko Cener, andri Vanča vas -Borejci souh mauk buter sar 30 berš kejrel aktivne buti andu šport, lekbuter le Romanca.

Na Brdu pri Kranju je bila slovenska podelitev Blodkovih nagrad, najvišjega državnega priznanja na

področju športa. Bloudkovo plaketo za življensko delo v športu je prejel Slavko Cener, iz romskega naselja Vanča Vas Borejci, ki že več kot 30 let aktivno deluje na področju športa, predvsem z Romi.

U manuša andru bišutrin themja pri duj devesengri konferenca andi Budimpešta, vakernahi palu phučibja sar šej u mediji te u nevladne organizaciji kjetaun kijren buti vašu buter filitike medijske vsebine.

Udeleženci triindvajsetih dr-

žav so na dvodnevni mednarodni konferenci v Budimpešti poskusili odgovoriti na vprašanje, kako lahko mediji in nevladne organizacije sodelujejo pri raznolikosti medijskih vsebin.

U romane hegedišja Langa pri Ema 2010, djilade i djili U va mange de, te pijle pru tritu heju.

Romska glasbena skupina Langa je na Emi 2010 s skladbo Roko mi daj, osvojila tretje mesto.

I Vlada ferlinja u nacionalnu program ukrepja vašu Roma mistu obdobje 2010 ži 2015. Miškru glavne cilja u hi u programja vašu andu rendu te lel u romane gava, u sikavibe vašu Roma, programja vaši te lakhel buti vašu Roma te vašu fider sastipe Romengru.

Vlada je sprejela nacionalni program ukrepov za Rome za obdobje 2010-2015.

Med glavnimi cilji programa ukrepov so izboljšanje bivalnih razmer in urejanje romskih naselij, izboljšanje izobrazbene strukture Romov, povečanje njihove zaposlenosti in izboljšanje njihovega zdravstvenega varstva.

U prekmurske romane hegedišja Rom ton dijne auri u eršti album Parne bukrijti.

Prekmurska glasbena skupina Rom ton je izdala svoj prvi prvenec Bele Rože.

Vaši legalizacija mistu romane gava hi mik pro but phučibja, vašudaub u svetnikja sej hi zi slovenski romani unija kerde andu 25.marc Puconce khugjasto stolu palaja tema.

Na področju legalizacije romskih naselij je odprtih še veliko vprašanj, zato je svetniška skupina pri Zvezi Romov Slovenije 25. marca v Puconcih pripravila okroglo mizo na to temo.

Telu projekt Sastipe souh sinja kerdu andu romanu gav Vanča vas -Borejci, pri tiskovni konferenca sikade u zbornik te u slovar andru sastipnaskre izrazja andi romani čhib.

Ob zaključku projekta SASTIPE - ZDRAVJE, ki so ga izvajali v romskem naselju Vanča vas – Borejci, sopredstavili zbornik in slovar medicinskih izrazov v romščini.

Vašu themeskru romanu dij, souh u Roma auri rikijras mauk skoro 40 berš, hi kerde saku dij valasej prireditvi vašadaub dij. I eršti te i osrednji prireditiv i Slovenski Romani unija kerdja duj prireditvi andu Novo mesto te andi Murska Sobota.

Ob Svetovnem dnevu Romov, ki ga romska skupnost obeležuje že skoraj 40 let, so se dogodki povezani s tem dnem kar vrstili. Prva in tudi osrednja prireditiv Zveze Romov Slovenije, je organizirala dve prireditvi ena bila v Novem mest druga pa v Murski Soboti.

U angjunu državakru u daniło Turk pe vašu romanu dij lakhja le romane predstavnikjenca zaru Svet romana skupnostjakru te zari Slovenski romani unija, paludaub pa pe mik lakhja le romane čhavurenca anderi Metlika.

Predsednik republike dr. Danilo Türk je ob svetovnem dnevu Romov sprejel predstavnike Sveta romske skupnosti Republike Slovenije in Zveze Romov Slovenije, priredil pa je tudi sprejem za romske otroke iz okolice Metlike.

Čakovce andi Hrvaška, mauk triti Romijada – športne khelibja. Zaru kherutne sana uze te u slovenske Roma.

V Čakovcu na Hrvaškem so pripravili 3. Romijado - športne

romske igre. Poleg domačinov so se je udeležili tudi slovenski Romi.

I slovenski romani unija te u Romic kerde andi Murskla Sobota khugjasto stolu pri tema Romane mediji, pri souh sinja vakeribe palu romane te gažikaune mediji.

Zveza Romov Slovenije in Romi sta pripravila okroglo mizo na temo Romski mediji v Sloveniji in poročanje večinskih medijev o Romih.

I Ljudski Univerza Murska Sobota te i občina Beltinci kerde izlet romane žuvjengru, u romane žuvja andri Beltince sinja te dikhel u romanu gav Pertoče.

Ljudska Univerza Murska Sobota in občina Beltinci sta organizirali izlet romskih žensk iz občine Beltinci v romsko naselje Pertočo.

Pri volilni seja sej sinja le svet romana skupnostjakru andi Murska Sobota, vašu angjunu kedine auri le Marjan Drvarič.

Na volilni seji Sveta romske skupnosti ki je bila v Murski Soboti so za novega predsednika sveta romske skupnosti izvolili Marjana Drvariča.

I Slovenski romani unija kerdaja andu avgust andi Murska Sobota, 17. Romanu tabor. Sinja pa kerdi te konferenca sej pe akharlahi ko andi Evropa kijrel aktivizem, kultura te čhib.

Zveza Romov Slovenije je v začetku avgusta v Murski Soboti organizirala 17. mednarodni romski tabor. V sklopu tabora je potekala tudi konferenca z naslovom: Kdo v Evropi kroji romski aktivizem, kulturo in jezik.

U Velenjakre Roma pumen pisinde i zbirka romane alavenca sej

vakijren u Guretske Roma , zi sej hi te u velenjakre Roma. te i revija vašu tirne sej pe akharel Kalu bar.

Romsko društvo Romano vozo iz Velenja je izdalo Zbirko romskih besed plemenske skupnosti Gurbetov , v katero spadajo tudi velenjski Romi in mladinsko revijo Črni kamen.

Pru adale beršeski 41.Narečni popevka djilade te u romane hegedišja andri Prekmurje u hegedišja ROM Ton la djijaha Vrba.

Na 41. narečni popevki se je predstavila tudi romska glasbena skupina iz Prekmurja, skupina Rom Ton z skladbo Vrba.

Palu sastipe Romengru, pumen Kočevje pri triti nacionalni konferenca , vakernahi u strokovnjakja te u Roma sej sinja palu sastipero mane čhavurengru.

O zdravju Romov so se v Kočevju na 3. nacionalni konferenci pogovarjali strokovnjaki z področja zdravja in Romi. Poudarek je bil na zdravju romskih otrok.

U Kulturno turističnu društvu Pušča herindja u projekt . Telu buter tečaja te buter butja enja žijne hejrinde u sikavibe vašu romanu kulturno turističnu animator.

Romsko kulturno turistično društvo Pušča je v okviru projekta, skozi različne tečaje in delavnice za animatorje usposobilo 9 Romsko kulturno turističnih animatorjev .

U hegedišja zaru Šukar pumaru 20. rojstno dij aurikerde andu 2. oktober andu Cankarjev dom Ljubljane, kaj priki muzika sikade u khetoun kezdet ustvarjalne drouma.

Glasbena zasedba Šukar je svoj 20. rojstni dan so obeležila 2. oktobra v Cankarjevem domu v Ljubljani, kjer so preko glasbe

prikazali skupne začetke ustvarjalne poti.

Andi Murska Sobota sinja andu 16 te 17, oktober konferenca la internacionalna romani unija. Glavni tema le 9. plenum so la kergja te i slovenski romani unija sinja palu Roma so len ušcaude andri Francija.

V Murski Soboti je 16 in 17 oktobra potekal 9. Plenum mednarodne romske zveze. Glavna tema plenuma katerega soorganizator je bila tudi Zveza Romov Slovenije, je bila izgon Romov iz Francije.

Andi Beograd vaši eršti beršeski buti zu Romanu kuturakru kher, prade andu 21.oktober nevi razstava, > Matrialni kutura romengri andi Srbija. Istu dij pa sinja Beograd te i 3. Mednarodni konferenca sej pe akharlahiKo andi Evropa kijrel romani politika, kultura te romani čhib. Pri konferenca sana te u Roma andri Slovenija.

V Beogradu so ob počastitev prve obletnice Muzeja romske kulture 21. oktobra odprli novo razstavo«Materialna kultura Romov v Srbiji«. Isti dan je v Beogradu potekala tudi 3. mednarodna konferenca kdo v Evropi kroji romski aktivizem, kulturo in jezik, katere so se udeležili tudi slovenski predstavniki.

Vaši 20 obletnica la Romani union Murska Sobota sinja program te mulačauk andi Murska Sobota.

Romsko društva Romani Union Murska Sobota je obeležil 20. obletnico delovanja.

Pru simpozij pali romani čhib souh sinja zaru 3-5 november andi Zagreb, auri kedijne u 5. november vašu themeskru dij vaši romani čhib. Na simpoziju o romskem jeziku, ki je potekal od 3 do 5 novembra

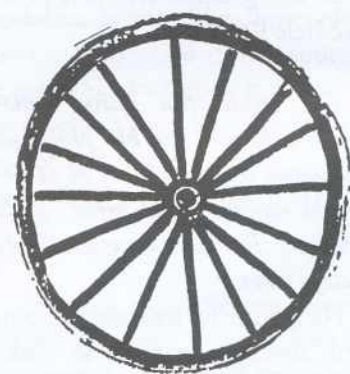
v Zagrebu so 5. november razglasili za svetovni dan romskega jezika.

Simpozij vašu te ferikijrel i romani čhib, kerdja te i Slovenski romani unija, andu 9. Novembru pru Ministrstvu vašu sikavibe andi Ljubljane.

Simpozij o ohranjanju romskega jezika je v organizaciji Zveze Romov Slovenije novembra je potekal tudi na Ministrstvu za šolstvo v Ljubljani.

Amare droma, i romani radijakri oddaja sej hi pru 1.program Radio Slovenija, til phudinja i triti mumili. Vašu daub kerde koncert andu radijakru srudio dešustar pri souh cidine u hegedišja Halgato bend, sej djilade u neve djija palu tritu album souh pe akharel Romano drom.

Naše poti, romska radijska oddaja na 1. programu Radia Slovenija, je upihnila že tretjo svečko. Ob tej priložnosti so v radijskem studiu 14 pripravili koncert s skupino Halgato band, ki je hkrati predstavila svoj nov, že tretji album z naslovom Romano drom.





**1. ROMSKI
SVETOVNI KONGRES
LONDON, 8. APRIL 1971**



**8. APRIL
SVETOVNI DAN
ROMOV**

